

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱԿԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՅԵՑԱԿԱՐԳ

I. ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

1. Հայաստանի Հանրապետության կայուն տնտեսական և հոգևոր զարգացման, ժողովրդի արժանավայել կյանքի ապահովման, գենֆոնդի պահպանման ու հզորացման, ազգային անվտանգության ամրապնդման գործընթացներում երիտասարդությունը՝ որպես պետության ռազմավարական ներուժ, բացառիկ դեր ունի: Երիտասարդությունը Հայաստանի Հանրապետության բնակչության մոտ 1/3-րդը կազմող կարևոր և ակտիվ հատվածն է: Համաձայն Հայաստանի Հանրապետության ազգային վիճակագրական ծառայության տվյալների՝ Հայաստանի Հանրապետության 2011 թ. մարդահամարի հիմքով վարվող բնակչության ընթացիկ հաշվառման տվյալներով՝ 2012 թ. հունվարի 1-ի դրությամբ Հայաստանի Հանրապետության երիտասարդների թիվը 802535 է կամ Հայաստանի Հանրապետության ընդհանուր բնակչության շուրջ 26,6 %-ը: Ուստի կարևոր են երիտասարդների ազատ, բազմակողմանի զարգացած, առողջ և պատասխանատու քաղաքացիներ դառնալու համար անհրաժեշտ պայմանների ստեղծումը և հնարավորությունների ընձեռումը:

Արագ փոփոխվող ժամանակակից աշխարհում, արդի հասարակության սոցիալ-տնտեսական վերափոխումների պայմաններում խիստ կարևոր է պետության աջակցությունը երիտասարդներին՝ կրթության, դաստիարակության և զարգացման ապահովման գործում հատկապես նրանց սոցիալական կայացման փուլում, հասարակական-մասնագիտական գործունեության, ընտանիք կազմելու, հասարակական, քաղաքացիական նախաձեռնությունների, իրենց իրավունքներն ու պարտականությունները իրականացնելու գործընթացներում ներգրավվելու ընթացքում:

Երիտասարդության ու պետության միջև հարաբերությունները առավելագույնս կարգավորելու նպատակով որպես պետության ներքին քաղաքականության բաղադրիչ մշակվում և իրականացվում է երիտասարդական պետական քաղաքականություն:

ՀՀ երիտասարդական պետական քաղաքականության հայեցակարգը (այսուհետ՝ հայեցակարգ) սահմանում է այն հիմնական դրույթները, որոնց հիման վրա մշակվում ու իրականացվում է երիտասարդական պետական քաղաքականությունը Հայաստանի Հանրապետությունում:

Երիտասարդական պետական քաղաքականությունը Հայաստանի Հանրապետության պետական քաղաքականության բաղկացուցիչ մասն է և ունի ռազմավարական նշանակություն:

Երիտասարդական պետական քաղաքականությունը կոչված է ստեղծելու իրավական, տնտեսական և կազմակերպչական պայմաններ երիտասարդության համակողմանի զարգացման, ինքնահաստատման և ինքնադրսևորման համար:

Երիտասարդական պետական քաղաքականությունը առաջնահերթությունների, ծրագրերի, միջոցառումների և մեխանիզմների համակարգ է, որն ուղղված է երիտասարդության մասնակցության, սոցիալականացման և ինքնաիրացման համար անհրաժեշտ պայմանների ստեղծմանը, երիտասարդության ներուժի ներգրավմանն ու դրա զարգացմանը՝ նպաստելու Հայաստանի Հանրապետության ազգային անվտանգության ամրապնդմանը, սոցիալ-տնտեսական ու մշակութային զարգացմանը:

Երիտասարդական պետական քաղաքականությունը մշակվում և իրականացվում է պետական կառավարման լիազոր մարմնի կողմից՝ պետական և տարածքային կառավարման, տեղական ինքնակառավարման մարմինների, երիտասարդական պետական քաղաքականության սուբյեկտների, ինչպես նաև միջազգային կազմակերպությունների մասնակցությամբ: Պետական երիտասարդական քաղաքականությունը Հայաստանի Հանրապետությունում իրականացվում է մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության, միջազգային իրավունքների սկզբունքներին ու նորմերին համապատասխան:

Մեր օրերում Հայաստանի Հանրապետությունում տեղի ունեցող սոցիալ-տնտեսական, քաղաքական գործընթացները լայնածավալ խնդիրներ են առաջադրում երիտասարդությանը, որոնց հաղթահարումը կարող է իրականացնել իր երկրի ապագայով մտահոգված, կրթված, մրցունակ, ֆիզիկապես և հոգեպես առողջ և սոցիալապես պատասխանատու երիտասարդությունը: Պետության կարևորագույն խնդիրն է երիտասարդական պետական քաղաքականությունը համապատասխանեցնել ժամանակի պահանջներին՝ նկատի ունենալով, որ երիտասարդությունը պետք է դառնա հզոր Հայաստանի կայացման գլխավոր շարժիչ ուժը և գործոնը: Սույն հայեցակարգը երիտասարդական պետական քաղաքականության ոլորտում հիմնարար փաստաթուղթ է, որով սահմանվում են ՀՀ երիտասարդական պետական քաղաքականության սուբյեկտները, երկարաժամկետ կտրվածքով (2015-2025 թվականների) ՀՀ երիտասարդական պետական քաղաքականության նպատակը, խնդիրները, սկզբունքները և ուղղությունները:

Երիտասարդական պետական քաղաքականության սուբյեկտներն են՝

1) Երիտասարդ՝ Հայաստանի Հանրապետության 16-30 տարեկան (ներառյալ) քաղաքացի, ինչպես նաև Հայաստանի Հանրապետությունում բնակվող և բնակության իրավունք (կացության կարգավիճակ) ունեցող 16-30 տարեկան (ներառյալ) օտարերկրյա քաղաքացիները, քաղաքացիություն չունեցող, ինչպես նաև Հայաստանի Հանրապետությունում փախստականի կարգավիճակ ունեցող անձինք՝ օրենքով սահմանված հիմքերի առկայության դեպքում:

2) Երիտասարդ ընտանիք՝ ընտանիք, որտեղ ամուսիններից առնվազն մեկը երիտասարդ է՝ 16-30 տարեկան (ներառյալ), իսկ մյուսի տարիքը չի գերազանցում 35-ը (ներառյալ), և ամուսինների գումարային տարիքը չի գերազանցում 65-ը կամ երեխա ունեցող երիտասարդ միայնակ ծնող.

3) Երիտասարդական հասարակական կազմակերպություն՝ Հայաստանի Հանրապետությունում գրանցված հասարակական այն կազմակերպությունները, որոնք համաձայն իրենց կանոնադրության զբաղվում են երիտասարդության հարցերով և/կամ իրականացնում են երիտասարդական աշխատանք:

4) Երիտասարդական աշխատող՝ անձ, որն իրականացնում է երիտասարդական աշխատանք (երիտասարդների, երիտասարդական խմբերի հետ տարվող աշխատանք կամ աշխատանք, որն ուղղված է երիտասարդության հիմնախնդիրների լուծմանը)՝ նպաստելու երիտասարդների անհատական, սոցիալական և կրթական աճին, զարգացնելու նրանց ներուժը և օգնելու երիտասարդներին լիարժեք հաստատվելու հասարակության մեջ: Երիտասարդական աշխատողը իրազեկ է երիտասարդության իրական կյանքին, նրա տեղական պայմաններին, կարող է գնահատել իրավիճակը և երիտասարդ մարդկանց կարիքները, ընտրել և կիրառել աշխատանքի համապատասխան մեթոդներ, իրականացնել կատարվող աշխատանքի ազդեցության վերլուծություն: Աշխատում է երիտասարդների և երիտասարդական խմբերի հետ, մշակում, իրականացնում և գնահատում է երիտասարդական ծրագրեր և նախագծեր, համագործակցում է տարբեր ոլորտների շահագրգիռ անձանց, խմբերի և կազմակերպությունների հետ:

II. ՀԱՅԵՑԱԿԱՐԳԻ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅԱՆ ԺԱՄԿԵՏԸ

2. Հաշվի առնելով երիտասարդական պետական քաղաքականության առանձնահատկությունները, կարգավորման ենթակա հարաբերությունների իներցիոն բնույթը, ինչպես նաև իրականացվող միջոցառումների և ծրագրերի շարունակական ապահովման անհրաժեշտությունը՝ սույն հայեցակարգով նախատեսված երիտասարդական պետական քաղաքականության հիմնական ուղղությունները վերաբերում են 2015-ից մինչև 2025 թվականն ընկած ժամանակահատվածին:

III. ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱԿԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՆՊԱՏԱԿԸ ԵՎ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

3. Երիտասարդական պետական քաղաքականության նպատակն է՝ երիտասարդության ներուժի իրացման և զարգացման, երիտասարդական մասնակցության խթանման համար սոցիալ-տնտեսական, իրավաքաղաքական, հոգևոր-մշակութային պայմանների ստեղծումը՝ ուղղված Հայաստանի Հանրապետության զարգացմանը և հզորացմանը, ազգային անվտանգության ամրապնդմանը :

4. Երիտասարդական պետական քաղաքականության խնդիրներն են՝

1) երիտասարդական պետական քաղաքականության հայեցակարգի ճանաչելիության ապահովումը բոլոր մակարդակներում, ինչպես նաև երիտասարդների շրջանում պետական երիտասարդական քաղաքականության վերաբերյալ իրազեկվածության մակարդակի բարձրացումը.

2) երիտասարդական պետական քաղաքականության միասնականության ապահովումը պետական, մարզային և համայնքային մակարդակներում՝ հաշվի առնելով մարզային և համայնքային երիտասարդների խնդիրների և կարիքների առանձնահատկությունները.

3) պետական գերակա աջակցության ապահովումը՝ ուղղված երիտասարդների սոցիալ-մշակութային, հոգևոր և ֆիզիկական, կրթական, գիտական զարգացմանը, երիտասարդ քաղաքացիների հանրագուտ և հասարակական գործունեությանը և նախաձեռնությունների իրականացմանը.

4) պետության կողմից երիտասարդներին տրամադրվող սոցիալական ծառայությունների երաշխավորումը կրթության, դաստիարակության, մշակութային, հոգևոր և ֆիզիկական զարգացման, առողջապահական, աշխատանքային ոլորտներում.

5) երիտասարդների ներքին և արտաքին միգրացիոն գործընթացների կանխմանն ուղղված միջոցառումների իրականացումը.

6) երիտասարդական պետական քաղաքականության փաստարկվածության և արդյունավետության բարձրացման, երիտասարդական պետական քաղաքականության մշակման և իրականացման բարելավման, կայունության և շարունակականության ապահովումը:

IV. ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱԿԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՍԿԶԲՈՒՆՔՆԵՐԸ

5. Երիտասարդական պետական քաղաքականությունը մշակվում և իրականացվում է Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական զարգացման առանձնահատկություններով պայմանավորված՝ միաժամանակ հիմք ընդունելով հետևյալ սկզբունքները՝

1) **մասնակցություն՝** հասարակական կյանքի բոլոր ոլորտներում որոշումների կայացմանը երիտասարդների, երիտասարդական ակտիվ խմբերի, ինչպես նաև երիտասարդական հասարակական կազմակերպությունների անմիջական և միջնորդավորված ներգրավվածության ապահովում.

2) **թափանցիկություն՝** երիտասարդական պետական քաղաքականության հրապարակայնություն և արդյունքների անկախ գնահատում.

3) **ազդեցություն՝** նպատակների, առաջնահերթ աշխատանքների, հատուկ ծրագրերի և ակնկալվող արդյունքների համապատասխանությունը իրական սոցիալական պահանջներին.

4) **ներդաշնակություն՝** երիտասարդական պետական քաղաքականության իրականացման կոնկրետ գործողությունների համակարգում, փոխհամաձայնեցում ու համատեղում.

5) **շարունակականություն՝** միջոցառումների և ծրագրերի ազդեցության շարունակականության ապահովումն է.

6) հավասարություն՝ երիտասարդության ոչ մի առանձին խումբ չպետք է դուրս մնա կամ համարվի արտոնյալ.

7) արդյունավետություն՝ նվազագույն ծախսով առավելագույն արդյունքների հասնելու հնարավորության ապահովումը.

8) հանրային և մասնավոր սեկտորների գործընկերություն՝ միջսեկտորալ համագործակցության հիմնական սկզբունքների արդյունավետ կիրառմամբ պետական և տարածքային կառավարման մարմինների, տեղական ինքնակառավարման մարմինների, քաղաքացիների, տնտեսվարող սուբյեկտների և քաղաքացիական հասարակության ակտիվ ու համակարգված մասնակցություն երիտասարդական պետական քաղաքականության մշակման, իրականացման և գնահատման գործում.

9) երիտասարդության գործընկերություն՝ կազմակերպված և շահագրգիռ խմբերի հետ գործընկերային հարաբերություններ Հայաստանի Հանրապետության երիտասարդական պետական քաղաքականության մշակման և իրականացման գործում.

10) կանխարգելում՝ բացասական ազդեցություն ունեցող գործոնների հաղթահարման և/կամ սահմանափակմանն ուղղված միջոցների ու միջոցառումների պլանավորումը և իրականացումը:

V. ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱԿԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՈՒՂՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

6. Երիտասարդական պետական քաղաքականության հիմնական ուղղությունները սահմանվել են՝ հիմք ընդունելով 2012-2014 թվականներին Հայաստանի երիտասարդության շրջանում անցկացրած հետազոտությունները, մասնավորապես՝ «Հայաստանի երիտասարդության ազգային զեկույցը», «Հայաստանի երիտասարդների ձգտումները և ակնկալիքները» զեկույցը, ինչպես նաև ՀՀ սպորտի և երիտասարդության հարցերի նախարարության համակարգում գործող «Երիտասարդական միջոցառումների իրականացման կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի կողմից իրականացվող պարբերական նպատակային հետազոտությունների արդյունքում արձանագրված Հայաստանի երիտասարդների հիմնախնդիրները: Այսպիսով՝ 2015-2025 թթ. երիտասարդական պետական քաղաքականության հիմնական ուղղություններն են՝

1) ՀՀ հասարակական-քաղաքական, սոցիալ-տնտեսական, մշակութային կյանքին երիտասարդների մասնակցության խթանում

ա. Ժողովրդավարական, իրավական պետության զարգացման կարևորագույն նախապայմաններից է քաղաքացիական հասարակության զարգացումը, հասարակության անդամների քաղաքացիական մասնակցությունը: Ուստի առանձնակի կարևորվում է երիտասարդության՝ որպես քաղաքացիական ակտիվության դրսևորման գլխավոր սուբյեկտներից մեկի մասնակցության խթանումը:

բ. Քաղաքացիների մասնակցության մակարդակը չափվում է տարբեր կառույցներում նրանց ներգրավվածությամբ և մասնակցությամբ: «Ներգրավվածություն» հասկացությունը ներառում է հետևյալ մակարդակները՝ տեղեկացվածությունը, մասնակցությունը «հանրային խորհրդատվությանը», մասնակցությունը որոշումների կայացման գործընթացին և շահառուների կողմից ծրագրերի նախաձեռնումն ու վերահսկողությունը: Մասնակցության չափանիշներից է նաև քաղաքացիների անդամակցությունը հասարակական կառույցներին: Վերջին տարիներին աճել է հասարակական կյանքի այս կամ այն ոլորտի բարելավման նպատակով քաղաքացիական նախաձեռնություններին մասնակցող երիտասարդների թիվը:

գ. Պետությունը կարևորում է Հայաստանի երիտասարդության ազգային խորհրդի դերն ու գործունեությունը և աջակցում հանրային կառավարման մարմինների և միջազգային կառույցների հետ նրա համագործակցությանը:

դ. Պետության կողմից առանձնակի կարևորվում են մարզային երիտասարդության և երիտասարդական հասարակական կազմակերպությունների ներգրավվածությունը և այն ապահովելուն ու խթանելուն, մարզային երիտասարդության շրջանում տեղեկատվության մատչելիության ապահովմանը նպատակաուղղված ծրագրերի իրականացումը:

ե. Հաշվի առնելով վերը նշվածը՝ խիստ կարևորվում է երիտասարդության շրջանում գործընկերային մեխանիզմների մշակումը, երիտասարդների մասնակցության գործընթացի խթանումը, ինստիտուցիոնալ լծակների զարգացումը, ինչպես նաև պետության կողմից նյութական և ֆինանսական աջակցությունը երիտասարդական պետական քաղաքականության շրջանակներում ծրագրեր իրականացնող երիտասարդական հասարակական կազմակերպություններին:

զ. Պետության կողմից կարևորվում է երիտասարդության շրջանում իրականացվող կամավորական աշխատանքը Հայաստանի Հանրապետության հասարակական-քաղաքական, սոցիալ-տնտեսական, մշակութային կյանքին երիտասարդների մասնակցության խթանման և աշխատաշուկայում երիտասարդների մրցունակության բարձրացման տեսանկյունից:

2) Երիտասարդության զբաղվածության և սոցիալ-տնտեսական հիմնախնդիրների լուծման համար անհրաժեշտ մեխանիզմների մշակում

ա. Լինելով մարդու կյանքի կարևորագույն ինստիտուտը, անհատական և հասարակական կարիքների, պահանջունքների բավարարման հետ կապված գործունեություն՝ զբաղվածությունը երիտասարդների պարագայում կարևորվում է կրկնակի, քանի որ այն երիտասարդների որպես անհատ ձևավորման, հասարակական ենթահամակարգերի նկատմամբ նրանց ընկալման և ապագայի ծրագրման էական գործոններից է:

բ. 2014 թ. հունվարի 1-ի դրությամբ պաշտոնապես գրանցված գործազուրկների թիվը հանրապետությունում 55.973 է, որոնցից 13.064 կամ շուրջ 23.3 տոկոսը երիտասարդ գործազուրկներն են: Հատկանշական է, որ երիտասարդության շրջանում գործազրկության մակարդակն ավելի բարձր է, քան գործազրկության մակարդակը ողջ հանրապետությունում:

գ. Երիտասարդների զբաղվածության հիմնախնդիրները լուրջ ազդեցություն են թողնում ոչ միայն տնտեսական, այլև հասարակական կյանքի բոլոր ոլորտների զարգացման վրա: Երիտասարդության զբաղվածության նվազմանը զուգընթաց սաստկանում են հասարակական տարբեր հիմնախնդիրներ:

դ. Քաղաքական-տնտեսական կառուցվածքային փոփոխությունների արդյունքում զբաղվածության կառուցվածի, տնտեսական զարգացումների վեկտորի փոփոխության, կադրերի պատրաստման և աշխատաշուկայում դրանց պահանջարկի միջև կապի խզման հետևանքով երիտասարդությունը դարձել է զբաղվածության ոլորտում առավել խոցելի խմբերից մեկը:

ե. Գործազրկության անմիջական հետևանք է աղքատության հատկապես բարձր մակարդակը երիտասարդության շրջանում, ինչը փաստվել է ՀՀ ազգային վիճակագրական ծառայության կողմից 2012 թ. իրականացված տնային տնտեսությունների կենսապայմանների ամբողջացված հետազոտության (այսուհետ՝ ՏՏԿԱՀ) արդյունքների հիման վրա նախապատրաստված Հայաստանի սոցիալական պատկերի և աղքատության վերաբերյալ վերլուծական զեկույցում:

զ. Ընդ որում, 2012 թ. երիտասարդության շրջանում աղքատության մակարդակն ավելի բարձր էր, քան նույն ժամանակահատվածի հանրապետական միջին մակարդակը, որը կազմում է 32.4 տոկոս:

է. Ուստի երիտասարդները պետք է դիտարկվեն որպես առաջնահերթ թիրախային խումբ զբաղվածության պետական կարգավորման ծրագրերում, որոնց վերջնական արդյունքը շահառուների կայուն զբաղվածության ապահովումը, այլ կերպ ասած՝ երիտասարդներին հարմար աշխատանքով կամ ինքնազբաղվածությամբ ապահովելը պիտի լինի: Այս ճանապարհով երիտասարդի համար նաև կատեղծվեն օբյեկտիվ հնարավորություններ իր բնակավայրում ամրանալու, չարտագաղթելու և ընտանիք կազմելու համար՝ սեփական եկամուտներով իրեն և իր ընտանիքին արժանավայել ապրուստի միջոցներով ապահովելու միջոցով:

ը. Երիտասարդության աշխատանքի և զբաղվածության ոլորտում պետության գլխավոր խնդիրը երիտասարդ քաղաքացիների աշխատանքի իրավունքի իրացման ու տնտեսական ինքնուրույնության ձեռքբերման համար անհրաժեշտ պայմանների ապահովումն է: Երիտասարդության գործարար ներուժի օգտագործման, երիտասարդների ձեռներեցության համար մեկնարկային պայմաններ ապահովելու նպատակով անհրաժեշտ է համալիր միջոցառումներ իրականացնել երիտասարդների կողմից հիմնադրված փոքր և միջին ձեռնարկատիրության զարգացման համար:

թ. Պետության կարևորագույն գործառույթներից է նաև թրաֆիքինգի դեմ պայքարը, մասնավորապես երիտասարդության՝ որպես խոցելի խմբի շրջանում տեղեկատվության տարածման ապահովումը և իրազեկվածության մակարդակի բարձրացումը:

3) Երիտասարդների շրջանում առողջ ապրելակերպի խթանում

ա. Պետության և հասարակության ապագան առողջ սերունդն է: Առողջ ապրելակերպը նպաստում է ոչ միայն անհատական ֆիզիկական և հոգեկան առողջության բարելավմանը, այլև ամբողջ հասարակության սոցիալական

միաբանության ամրապնդմանն ու բարեկեցությանը: Առողջ ապրելակերպի կարևորագույն բաղադրիչներից է ֆիզիկական կուլտուրան և սպորտը, որը ոչ միայն առողջության պահպանման և ամրապնդման յուրատեսակ միջոց է, այլև խթանում է համամարդկային արժեքների համակարգի ձևավորումը և անհատի բարոյա-կամային որակների զարգացումը:

բ. Ֆիզիկական կուլտուրան և սպորտը սոցիալական գործոնների ընդհանուր համակարգում հասարակության կողմից օգտագործվում են մարդու և մասնավորապես երիտասարդության հոգևոր և ֆիզիկական բազմակողմանի զարգացման, առողջության ամրապնդման, հիվանդությունների կանխարգելման, առողջ ապրելակերպի ձևավորման, բնակչության հանգստի կազմակերպման գործընթացներում:

գ. Ըստ հետազոտությունների արդյունքների՝ երիտասարդների 45.1 տոկոսը երբեք չի զբաղվում մարմնամարզությամբ կամ որևէ մարզաձևով, 10.2 տոկոսն ամեն օր զբաղվում է ինչ-որ մարզաձևով, իսկ 14.8 տոկոսը՝ շաբաթը մի քանի անգամ: Սպորտով զբաղվելու առումով զգալիորեն ավելի պասսիվ են իգական սեռի հարցվածները, իսկ տարիքային խմբերից ամենապասսիվը 24-30 տարեկանների խումբն է: Սպորտով երբեք չզբաղվողները գերակշռում են գյուղերում, միևնույն ժամանակ գյուղերի երիտասարդների զգալի տոկոսն ամեն օր կամ շաբաթը մի քանի անգամ զբաղվում է ինչ-որ մարզաձևով: Երիտասարդների 91 տոկոսը երբեք չի հաճախում այլ տիպի ֆիզիկական և մտավոր վարժանքների դասընթացների:

դ. Ուստի առանձնակի կարևոր է երիտասարդության շրջանում առողջության և սպորտի՝ որպես կենսական արժեքների քարոզչությունը, ինչպես նաև առողջ ապրելակերպի խթանմանը նպաստող պայմանների ստեղծումը:

ե. Առողջ ապրելակերպի խթանման համատեքստում կարևորվում է երիտասարդության շրջանում ծխախոտի օգտագործման և թմրամոլության դեմ պայքարը, ՄԻԱՎ/ՁԻԱՀ-ի, պալարախոտի (տուբերկուլյոզ) և այլ վարակիչ հիվանդությունների կանխարգելմանն ուղղված միջոցառումները, ինչպես նաև ապահով սեռական վարքագծի ձևավորումը:

զ. Առողջ ապրելակերպի կարևոր բաղադրիչներից է վերարտադրողական առողջությունը, որին առնչվող հիմնախնդիրներից են սեռական դաստիարակության անբավարար մակարդակը, սեռավարակների տարածվածությունը, անպտղությունը և այլն, որոնք ոչ միայն առողջապահական խնդիրներ են, այլև մեծապես առնչվում են ժողովրդագրական անվտանգությանը: Ուստի կարևորվում է պետական համալիր ծրագրերի և միջոցառումների իրականացումը:

4) Երիտասարդների հոգևոր-մշակութային արժեքների զարգացում և ռազմա-հայրենասիրական դաստիարակություն

ա. Պետության զարգացման և ազգային անվտանգության տեսակետից կարևոր է երիտասարդների հոգևոր-մշակութային զարգացումը և ռազմահայրենասիրական դաստիարակությունը: Ժամանակակից գլոբալացման պայմաններում ազգային ինքնության և ազգային հոգևոր մշակութային արժեքների պահպանումն ու զարգացումը պետության առջև ծառայած գլխավոր հիմնախնդիրներից է:

բ. Ազգային և պետական հիմնախնդիրների լուծումը անհնար է առանց ազգային ինքնությունը կրող, ազգային հոգևոր-մշակութային արժեքների պահպանման և զարգացման համար պատասխանատու երիտասարդ սերունդների ռազմահայրենասիրական դաստիարակության պետական համակարգի և ծրագրի:

5) Ընտանեկան արժեքների պահպանում և զարգացում: Աջակցություն երիտասարդ ընտանիքներին

Կարևորելով ընտանիքի դերը պետության և հասարակության զարգացման գործընթացներում և ելնելով այն հանգամանքից, որ ազգային գենոֆոնդի պահպանումը, նոր սերնդի հոգևոր և ֆիզիկական զարգացումը կախված են երիտասարդ ամուսինների առողջական, սոցիալ-տնտեսական ու կենցաղային պայմաններից, նրանց ընտանիքում համերաշխությունից և շրջապատող բնական ու հասարակական միջավայրից, պետությունը երիտասարդ ընտանիքների համար նախատեսում է բազմաբնույթ օժանդակություն՝ բնակարանային հիմնախնդրի լուծման (բնակարանային շինարարություն, մատչելի հիպոտեկային վարկերի տրամադրում և այլն), ուսման, բժշկական օգնության և այլ կարիքների համար, ինչպես նաև ծնելիության խթանման ծրագրեր:

6) Կրթության շարունակականություն և ոչ ֆորմալ կրթության ճանաչելիություն

ա. Արագ փոփոխվող աշխարհում, որտեղ անընդհատ ծնվում են նոր գիտելիքներ և նորարարական գաղափարներ, կիրառության մեջ են մտնում նորագույն տեխնոլոգիաներ, այդ ամենին տիրապետելու և մրցունակ լինելու համար անհրաժեշտություն է դառնում շարունակական կրթությունը, որի ապահովման հիմնական ձևերից է նաև ոչ ֆորմալ կրթությունը: Արդիական է կրթության ճանաչելիության խնդիրը:

բ. Որպես կրթության յուրատեսակ ձև՝ ոչ ֆորմալ կրթությունը թույլ է տալիս սոցիալական տարբեր խմբերի ներկայացուցիչներին, հատկապես երիտասարդներին ձեռք բերել և զարգացնել շարունակ փոփոխվող միջավայրի պահանջներին և պայմաններին համապատասխան հմտություններ, կարողություններ և գիտելիքներ: Պետությունը կարևորում է ոչ ֆորմալ կրթության նշանակությունը, չափանիշների մշակման և ներդրման կարևորությունը և աջակցում է համապատասխան ծրագրերի և նախաձեռնությունների իրականացմանը:

7) Աջակցություն միջազգային երիտասարդական համագործակցությանը և միջմշակութային երկխոսության զարգացմանը

Պետությունն աջակցում է միջազգային երիտասարդական համագործակցության զարգացմանը, երիտասարդական փոխանակումների և միջմշակութային երկխոսության հաստատման կամ զարգացման ծրագրերին, տարածաշրջանային և միջազգային մշակութային, կրթական, գիտատեխնիկական, երիտասարդական ծրագրերում Հայաստանի Հանրապետության երիտասարդության ներգրավմանը: Հատուկ ուշադրություն է դարձնում Հայաստանի Հանրապետության, Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության և սփյուռքի երիտասարդների, երիտասարդական միավորումների միջև հոգևոր-մշակութային, գիտակրթական, սոցիալ-

տնտեսական, հասարակական և այլ կապերի հաստատմանն ու զարգացմանը՝ դրանք համարելով պետական քաղաքականության գլխավոր ուղղություններից մեկը:

8) Երիտասարդների շարժունակության խրախուսում, հատուկ ծրագրերի մշակում և իրականացում

ա. 2012 թվականից Հայաստանի Հանրապետությունը երիտասարդական քարտի միջոցով երիտասարդների տեղաշարժի մասնակի համաձայնագրի անդամ է, որի շրջանակներում հանձն է առել աջակցել երիտասարդական շարժունակության ծրագրերի իրականացմանը: Երիտասարդական շարժունակությունը դիտվում է որպես գործիք խթանելու երիտասարդների անձնական և մշակութային զարգացումը՝ նպաստելով երիտասարդների մասնակցությանը և ոչ ֆորմալ կրթությանը: Երիտասարդության շարժունակության կենտրոնական խնդիրներից մեկն է երիտասարդների տարբեր խմբերի շրջանում հավասար հնարավորությունների ստեղծումը, երիտասարդներին առաջարկվող տարբեր ծառայությունների մատչելիության ապահովումը:

բ. Այս համատեքստում երիտասարդական պետական քաղաքականության սահմաններում կարևորվում է տարբեր գործիքների ներդրմամբ երիտասարդների շարժունակության խրախուսումը:

9) Հետազոտությունների միջոցով երիտասարդության տարբեր շերտերի կարիքների գնահատում և երիտասարդական քաղաքականությանն առնչվող իրավական դաշտի շարունակական կատարելագործում

ա. Պետական երիտասարդական քաղաքականության իրականացման նպատակով հետազոտությունների միջոցով երիտասարդության տարբեր շերտերի կարիքների գնահատումն ենթադրում է երիտասարդության խնդիրների խոր հետազոտություն՝ հիմնված ինովացիոն մեթոդների և համակարգված մոտեցման վրա: Առավել արդիական խնդիրների լուծումներն առաջարկելու համար անհրաժեշտ է իրականացնել պարբերական մշտադիտարկում երիտասարդների իրավունքների իրացման ուղղությամբ:

բ. Ներկայումս Հայաստանի Հանրապետության սպորտի և երիտասարդության հարցերի նախարարության համակարգի «Երիտասարդական միջոցառումների իրականացման կենտրոն» պետական ոչ առևտրային կազմակերպության կազմում գործում է երիտասարդական ուսումնասիրությունների կենտրոնը, որն իրականացնում է տարաբնույթ ուսումնասիրություններ երիտասարդության հիմնախնդիրների վերաբերյալ: Այդ ուսումնասիրությունների նպատակը առավել փաստարկված և արդյունավետ երիտասարդական պետական քաղաքականության մշակմանը նպաստելն է:

գ. Երիտասարդական հիմնախնդիրներին վերաբերող ուսումնասիրությունների արդյունքները հիմք են հանդիսանում ոլորտի նորմատիվ-իրավական դաշտի շարունակական կատարելագործման ապահովման համար:

VI. ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱԿԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ
ՄՈՆԻՏՈՐԻՆԳՆ ՈՒ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄԸ

7. Առաջնորդվելով Հայաստանի Հանրապետության երիտասարդական պետական քաղաքականության հայեցակարգի հիմնական սկզբունքներով՝ կատարվում է երիտասարդական պետական քաղաքականության խնդիրների լուծմանը, հիմնական ուղղությունների իրականացմանն ուղղված միջոցառումների արդյունավետության գնահատումը:

